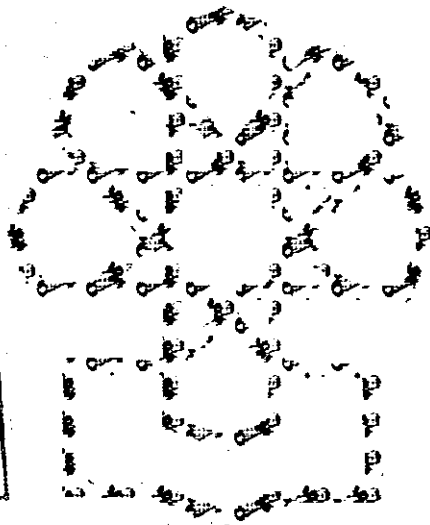

درباره لایحه معافیت شرکتهای پست جمهوری اسلامی ایران و مخابرات ایران از پرداخت مالیات

مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی
کتابخانه و واحد اسناد و اطلاع رسانی مآرایی
شماره: ۷۲۲۸
تاریخ: ۷۲/۱۰/۱۷

معاونت پژوهشی
شهریور ماه ۱۳۷۴

کار: گروه تحقیق

کد گزارش: ۲۰۰۰۹۲۸

معافیت شرکتهای پست جمهوری اسلامی ایران و
مخابرات ایران از پرداخت مالیات

عنوان لایحه

شماره ترتیب چاپ: ۱۶۷۳
شماره چاپ سابقه: ۱۶۱۴
شماره دفتر ثبت: ۵۱۲
تاریخ چاپ: ۱۳۷۴/۷/۲
کمیسیونهای ارجاعی: امور اقتصادی و دارایی و تعاون -
امور برنامه و بودجه - امور پست و تلگراف و نیرو

مشخصات لایحه

مسأله توسعه اقتصادی و اجتماعی از اساسی ترین و مهمترین مباحث مورد توجه متفکران و دولتمردان جهان حاضر و به خصوص کشورهای در حال توسعه است. در این میان مقوله ارتباطات به عنوان مصداقی و موردی از موارد توسعه و هم به عنوان بستر توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی از جایگاه خاصی برخوردار است. کشورها برای دستیابی به استانداردهای جهانی در این زمینه به سرمایه گذاریهای بیشتر و گسترده تری اقدام می نمایند. تقدیم لایحه حاضر نیز با عنایت به مقدمه توجیهی لایحه به نظر می رسد که در همین راستا و برای نیل به همین هدف است.

اظهار نظر کارشناسی

در ابتدا به نظر می رسد که بیان دو نکته ضروری می نماید: نخست اینکه در خصوص لایحه حاضر در کمیسیونهای امور اقتصادی و دارایی و تعاون و کمیسیون امور پست و تلگراف و نیرو اظهار نظر شده و عیناً تصویب گردیده است. تنها در کمیسیون امور پست و تلگراف عبارت (و شرکتهای تابعه) در سطر سوم بعد از مخابرات ایران اضافه شده است. نکته دوم این است که در مقدمه توجیهی لایحه حاضر به بند «د» تبصره ۱۹ قانون برنامه پنجساله دوم توسعه استناد شده است. لازم به ذکر است که، برنامه پنجساله جهت اهداف و طرق نیل به اهداف تعیین شده را مشخص می نماید. از این رو قوانین جاری کشور و همچنین قوانین بودجه هر سال می بایست منطبق با قانون برنامه پنجساله تنظیم و تدوین گردد. بدیهی است تخطی از چارچوب تعیین شده در برنامه پنجساله ممکن است موجب افزایش رشد و توسعه بخش خاصی از اقتصاد کشور شود، اما رشد بدون تناسب یک بخش، موجب بی نظمی در بخشهای دیگر خواهد شد. در برنامه های پنجساله با دیدی کلان و جامع تلاش می شود ضمن در نظر گرفتن رشد بخشهای مختلف، هماهنگی لازم بین تمامی بخشها نیز تأمین گردد.

۱- با این مقدمه، بند «د» تبصره ۱۹ قانون برنامه پنجساله دوم مقرر می دارد: «طی سالهای برنامه، قیمت ارائه خدمات پستی و مخابراتی به تدریج به نحوی تعیین می گردد که امکان سرمایه گذاریهای پیش بینی شده به منظور پاسخگویی به نیازهای خدمات ارتباطی کشور، از محل منابع داخلی شرکتهای پست و مخابرات فراهم آمده تعیین قیمتها و میزان سرمایه گذاریهای شرکتهای مذکور، با تصویب شورای اقتصاد انجام خواهد شد. در تعیین قیمت ارائه این خدمات نشریات (روزنامه، کتاب و مجله) از تعرفه ترجیحی برخوردار خواهند شد.»

همانطور که این بند به صراحت اعلام می دارد امکان سرمایه گذاریهای جدید در بخش خدمات ارتباطی کشور از محل افزایش تدریجی نرخ خدمات پست و مخابرات پیش بینی شده است. در حالی که در لایحه حاضر سرمایه گذاریهای جدید از محل معافیت مالیاتی مورد نظر قرار گرفته است. بدیهی است که مفاد لایحه حاضر به طور کلی منصرف از بند «د» تبصره ۱۹ قانون برنامه پنجساله دوم است و به نظر می رسد که مفاد بند «د» مزبور توجیه کننده تقدیم لایحه حاضر نیست.

۲- همان گونه که در جدول پیوست ملاحظه می گردد، سهم مالیاتهای پرداختی شرکت پست و

شرکت مخابرات از کل مالیاتهای دریافتی و همچنین مالیاتهای مستقیم و مالیات بر شرکتها هیچگاه به ترتیب از ۴/۳ درصد و ۷/۹ درصد و ۴/۸۶ درصد تجاوز نمی نماید. لکن اتکا به این درصدهای به ظاهر اندک، تحلیل را با ابهام مواجه می سازد؛ زیرا به هیچ وجه نباید توقع داشت یک یا دو شرکت، درصد بسیار بالایی از مالیات را پرداخت نمایند. بالعکس در یک نظام کارآمد مالیاتی، هر چه پایه های مالیاتی وسیعتر و میزان مالیات پرداختی توسط مؤدیان به طور نسبی کمتر باشد، مطلوبتر است. مضاف بر اینکه مجموع همین مالیاتهای قطره قطره است که کل دریای مالیاتی دولت را تشکیل می دهد.

۳- همچنین در قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، بر افزایش سهم درآمدهای مالیاتی در بلند مدت، حذف تدریجی معافیتهای مالیاتی اعطا شده به بخشها و همچنین افزایش سهم مالیاتهای مستقیم از کل درآمدهای مالیاتی کشور تأکید شده است.*

۴- نکته دیگر که توجه به آن حائز اهمیت است ضرورت داشتن نگرش سیستمی به مالیات و نگرستن به نظام مالیاتی به عنوان یک مجموعه کامل و واحد است. طبیعی است بر خوردهای یک سو نگر و قبض و بسط در اجزای بدون در نظر داشتن کلیت نظام، می تواند بر عدم کارایی و نواقص فعلی بیافزاید. بنابراین با توجه به مراتب فوق، تصویب لایحه مذکور از نقطه نظر کارشناسی واجد توجیه کافی به نظر نمی رسد.

*- در بند ۲-۳ برنامه توسعه در خصوص سیاستهای کلی نظام (سیاست مالی) اعلام شده است «سیاستهای درآمدهای دولت به گونه ای طراحی شده است که همراه با کاهش ابعاد دولت، تأمین هزینه های جاری صرفاً از طریق افزایش سهم درآمدهای مالیاتی در بلند مدت به شرح ذیل امکان پذیر باشد:

الف- افزایش سهم مالیاتهای مستقیم در درآمدهای مالیاتی کشور به استناد حقوق بگیران.
ب- حذف تدریجی معافیتهای مالیاتی اعطا شده به بخشها، رشته فعالیتهای و مؤسسات مختلف همراه با اصلاح قیمتها و تخصیص بودجه و بازنگری نظام مالیاتی براساس تعریف پایه درآمد به استثنای بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی.
ج- تصحیح و تکمیل قوانین مالیاتی جهت برقراری تعرفه های مالیاتی غیر مستقیم به صورت مطلوب و منطقی صرفاً براساس ارزش کالا.

د- بررسی جهت برقراری روشهای جدید در نظام مالیاتی کشور متناسب با درآمدها به منظور افزایش وصولی درآمدهای مالیاتی.
ه- بازنگری در تشکیلات و روشهای اخذ مالیات با هدف مدرن کردن و افزایش کارایی نظام مالیاتی و به حداقل رساندن زمان جمع آوری به ویژه در مورد مالیاتهای مستقیم.

و- افزایش امکانات کسب درآمد توسط دستگاههای استانی و گسترش اختیارات ارگانهای استانی.

ز- هدایت درآمدهای حاصل از نفت در جهت هزینه های عمرانی.

ح- اعطای بخشودگی یا تخفیف مالیاتی برای سرمایه گذارهای زیربنایی و سرمایه گذارهایی که به:

- تولید کالاهای استراتژیک

- ارز آوری

- استقرار در نقاط محروم

- ایجاد اشتغال

کمک نماید.

ط- کاهش نرخ مالیات مستقیم و افزایش جریمه خودداری از پرداخت مالیات مستقیم به گونه ای که سهم کل مبلغ دریافتی مالیات مستقیم در درآمدهای مالیاتی افزایش یابد.

در مورد بخشودگی موضوع بند «ح» نیز باید توجه کرد که موارد بخشودگی محدود به تولید کالاهای استراتژیک، ارز آوری، استقرار در نقاط محروم و ایجاد اشتغال است و خدمات ارتباطی کشور داخل در هیچ یک از مقوله های مزبور قرار نمی گیرد.

جدول شماره (۱) - کل درآمدهای مالیاتی دولت، مالیاتهای مستقیم، مالیات بر شرکتهای و مخایرات در خلال سالهای ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۲

(واحد به میلیارد ریال)

نسبت مجموع	نسبت مجموع	نسبت مجموع	نسبت	نسبت	نسبت	نسبت	نسبت	نسبت	نسبت	مالیات پرداختی	مالیات پرداختی	مالیات بر شرکتهای دولتی	کل مالیاتهای مستقیم	کل درآمدهای مالیاتی دولت	عنوان
۳	۲	۱	(۵) به (۳)	(۴) به (۲)	(۵) به (۲)	(۴) به (۱)	(۵) به (۱)	(۴) به (۱)	(۴) به (۱)	(۵)	(۴)	(۳)	(۲)	(۱)	سال
۳/۴۷	۰/۶۲	۰/۳۴	۰/۴۶	۳/۰۱	۰/۰۸	۰/۵۴	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۳	۰/۵۵	۳/۶	۱۱۹/۴	۶۵۹/۷	۱۱۸۷/۹	۱۳۶۸
۴/۸۶	۰/۷۹	۰/۴۲	۰/۵۶	۴/۳	۰/۰۹	۰/۷۰	۰/۰۵	۰/۳۸	۰/۳۸	۰/۸۶	۶/۵	۱۴۹	۹۲۳/۵	۱۶۹۵/۵	۱۳۶۹
۱/۰۴	۰/۱۶	۰/۰۷	۰/۵۷	۰/۴۷	۰/۰۹	۰/۰۷	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۰۳	۱/۲۸	۱/۰۵	۲۲۲	۱۳۹۶/۲	۲۷۶۵	۱۳۷۰
			۰/۲۴	—	۰/۰۵	—	۰/۰۲	—	—	۱/۰۷	تبصره ۴۷ قانون بودجه سال ۷۱	۴۳۹/۳	۱۹۸۹/۲	۳۷۸۳/۴	۱۳۷۱
			*	۰/۳۲	*	۰/۰۵	*	۰/۰۳	۰/۰۳	*	۱/۴۸	۴۵۰/۹	۲۶۱۵/۸	۴۰۶۱/۳	۱۳۷۲
				—	—	—	—	—	—	*	۱/۱۹	—	—	—	۱۳۷۳

* ارقام موجود نمی باشد.
 مأخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی، اداره مالیات بر شرکتهای.